

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 20 coroane.
Pe jumătate de an — — — — — 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da păreri despre operațiunile de război sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de război.

Școala confesională.

(Urmarea și fine.)

În situația politică schimbată de acum ni s'ar putea face obiecțiune, că într'un stat național unitar, cum e România mare, educația poporului în spirit național o îndeplinește stăpânirea lumească prin naționalizarea învățământului pe întreagă linie. Unora ca aceștia le răspundem, că România cu hotarele ei întregite înainte de toate nu va fi un stat unitar național. În tot cazul nu va fi așa de unitar sub raport național, cum a fost regatul României vechi. Și tocmai în stările din statul național al României vechi găsim dovada cea mai clasică în contra acelor cari voiesc să despoaie biserica de misiune culturală. În viața de stat din regatul României vechi, biserica a fost degradată la rolul umilitor de cenușotcă, iar slujitorii bisericii de sus până jos, au ajuns niște unelte inconștiente în mâna tuturor partidelor politice, cari se succedea la putere. Și rezultatele acestui politicianism au fost, că „din țăranul român“ cunoscut până aici, ca om de „bunăcuviință“ a făcut o ființă slugarnică și falsă. La sate peste tot locul unde a pătruns nenorocita lui influință: vrajbă și ură. Bisericile s'au golit și s'au umplut

cărciumele. Aci vine și preotul transformat în agent electoral, ca să țină rătăciților predica botezului politic (C. Rădulescu Motru, op. cit. pag. 178.)

Constatarea aceasta a distinsului profesor de filozofie nu semnaleză un simpton izolat, ci o boală generală. Preotul convine cu credincioșii săi, nu în biserică, nu în școală, ci în cărciumă, unde nu se face educație nici creștinească, nici patriotică, ci se otrăvesc numai sufletele.

Temelia unui stat puternic nu se poate dura decât pe caracterele religioase morale ale cetățenilor, iar înlănțuirea unei neam la progresul culturii universale fără contribuția unor opere de cultură specifică națională, e cu neputință.

Și vă întreb: unde este prorocul, care să ne garanteze pe cuvânt, că în România-mare, de acum și până în veci tot guverne naționale, tot patrioți cu sufletele mari și cuprinzătoare de nevoile neamului vor sta la cârma țării? A nu medita cu toată seriozitatea asupra acestei întrebări, ar fi să ne închidem ochii și să nu vedem curentele — nu internaționale — ci anti-naționale, cari bat în zilele noastre la poarta statelor moderne. Ce se va alege de poporul nostru sub raport moral și național, când instrucția ar ajunge să fie direcționată de un astfel de guvern?

Iată pentru ce cu multă dreptate se întreabă domnul Dr. Onisfor Ghibu în încheierea studiului său despre Bucovina, că oare cultura noastră intelectualistă de azi a venit ea ca o completare a culturii mai vechi, bazată pe sentimentele cele mai înalte, sau a venit ca să zicem așa peste noapte? Și apoi tot d-sa răspunde: Cultura noastră de astăzi împrumutată și copiată de-a gata dela străini n'a păstrat aproape nimic din ce a fost bun în trecutul nostru; noi am pășit deodată la o viață culturală cu totul nouă, fără rădăcini în trecutul nostru și deci fără perspective favorabile pentru viitor. Concluzia practică ce va trebui trasă dintr'o astfel de constatare e, că cultura noastră intelectualistă, — și mai rău decât atâta: materialistă — de astăzi, are nevoie de un corectoriu serios, care e: revenirea la cultivarea nobililor sentimente religioase, care a făurit timp de atâtea secole sufletul nostru popular, și cari de câteva decenii încoace au fost aruncate în camera de vechituri. (Analele Academiei române 1916 Nr. 1. pag. 132.)

Deci nu numai un postulat al sen-

timentului de recunoștință față de biserică pentru opera cea mare națională îndeplinită în trecut, ci sincere preocupări patriotice pentru viitor și înalte resoane de stat pretind în mod imperativ, ca statul, în munca de regenerare morală și culturală a cetățenilor săi să apeleze la biserică ca la un tovarăș cu bogate experiențe și cu adânci rădăcini în viața poporului românesc.

Să nu se uite un lucru, că pe când alte biserici erau cu mână largă sprijinită din partea guvernelor maghiare, cu moșii întinse și fonduri fabuloase, pe atunci biserica ortodoxă română, lipsită de orice sprijin extern, a adus jertfe supraomenești pentru conservarea națională a poporului. Și dacă ni s'a dat ici-colea câte-o fărâ-mătură, în schimb trebuia să ne rupem o părticică din suflet.

Chiar și biserica greco-catolică — după cum se vede din memoriul înaintat Consiliului Dirigent, — a primit pe lângă domeniile aducătoare de arânzi considerabile, însemnate ajutoare bănești pentru înființarea și susținerea seminariilor teologice din Gherla, Lugoj și Oradea-mare, iar în anii din urmă pentru înființarea și susținerea a lor două pedagogii de fete, în Lugoj și în Gherla.

În proiectul de lege referitor la executarea art. XX. din 1848 referitor la ajutorarea bisericilor recepte, tuturor bisericilor din fosta Ungaria li s'au proiectat fonduri de milioane, numai biserica cea mai săracă, biserica ortodoxă română a a fost desconsiderată, de sigur ca „nepatriotică“.

Despre sărăcia bisericii ortodoxe române vorbesc convingător modestele, bisericuțe cari împodobesc colinele satelor, vorbesc lipsa caselor parohiale și mai ales dotația clerului, care constituie o adevărată înjosire nu numai a serviciilor îndeplinite de preoți, dar și a demnității omenești.

Având deci în vedere, că scopul școlii primare române este creșterea de caractere religio-morale, sau vorbind în limba poporului creșterea unor cetățeni de omenie și buni români;

Având în vedere, că la atingerea acestui scop — după opinia celor mai renumiți pedagogi, — învățământul religios-național concurge în măsura cea mai însemnată;

Având în vedere, că întreg trecutul poporului român de pretutindenea a fost și este concrescut cu viața sfintei noastre biserici românești, e indicat, ca principiile

de credință ale acesteia să formeze și în viitor temeiul și centrul învățământului. Numai astfel va ajunge România mare, în orientul Europei, o țară de cultură și civilizație solidă.

In consecință:

1. Biserica ortodoxă română din mitropolia noastră dorește a-și susține toate școlile confesionale existente; mai mult, în interesul creșterii de adevărați cetățeni români, biserica ortodoxă română își oferă noului stat român probatele sale servicii întru educarea poporului și în comunele, în cari azi nu avem școli confesionale, natural, dacă statul român în scopul acesta ne va acorda întreg sucursul său moral și material.

2. În deosebi așteptăm, ca statul român să restituie de urgență sub jurisdicțiunea bisericii: a) toate acele școli primare, pe cari statul ungar și organele sale, dușmane culturii românești, le-a sustrănit și prefăcut așa zicând cu forța în școli de stat; b) Școlile așa numite „montane” din ținutul Banatului, asigurând și pe viitor îndatorirea societății căilor ferate din Banat a contribui la susținerea și dezvoltarea lor; c) precum și școlile grănițarești prefăcute mai târziu în comunele din Ardeal și Banat, cari odinioară sub numirea de „naționale” au avut o legătură așa de strânsă cu biserica.

3. Spre a putea conduce cu succes aceste școli în număr sporit, biserica cere, ca statul pe lângă referentul școlar și revizorul general, aflători azi la Consistoriile bisericesti, să deie ajutoare bisericii în măsura necesară la susținerea întregului personal, ce l-ar reclama afacerile școlare înmulțite.

4. Biserica își susține dreptul de jurisdicțiune, de conducere și de disciplină a personalului didactic, recunoscând dreptul de control al statului. Biserica solicită chiar sprijinul guvernului român la redactarea planului de învățământ în conlucrarea comună, la compunerea și tipărirea manualelor de școală, la producerea și procurarea tuturor celorlalte mijloace de învățământ.

5. Deoarece numai o școală bine organizată poate satisface scopul educației și al instrucțiunii, cerem ca într-o comună să nu se susțină decât o școală bine organizată și bine ajustată și această școală să se dea în jurisdicțiunea bisericii române cu credincioși în majoritate în respectiva comună. Chestiunea aceasta am dori s'o deslegăm în frățescă înțelegere cu autoritatea bisericii greco-catolice.

6. Guvernul român să reguleze cât mai în grabă prin lege salarizarea întregului personal didactic, în mod egal și fără considerare la caracterul școlii. Salarizarea se începe din prima Ianuarie 1919. Deoarece biserica noastră pentru apărarea și susținerea școlilor confesionale față cu statul maghiar a impus credincioșilor săi sarcini, cari adeseori trec și peste 100%, după darea directă, sarcini azi insuportabile, și cari în viitor nu se mai pot susține fără a periclita cele mai vitale interese ale bisericii, ba chiar și viitorul parohiilor, — așteptăm, ca la statorirea ajutoarelor din alodiul comunal și din alte izvoare cu destinațiune școlară, impozitul credincioșilor după darea directă să se reducă după posibilitate. Toate impozitele

bisericesti-școlare să se încasseze prin organele administrative ale statului deodată cu celelalte impozite de stat având a se transpune Cassei centrale bisericesti.

7. Din considerare la marea lipsă de învățători, guvernul român să-și dea învoirea, ca absolvenții de teologie și preoții cu cvalificațiune învățătorească să poată îndeplini și funcțiunea de învățător. În caz de necesitate să se poată crea chiar tipul: Preot-învățător. Planul de învățământ pentru școlile normale se va modifica în sensul acestei necesități.

8. Deoarece biserica în cele precedente s'a declarat pentru susținerea școlilor confesionale primare, urmează de sine, că-și susține și școlile normale confesionale. Pentru susținerea și ajustarea acestora la nivelul cerut, așteptăm ajutor din partea statului nu numai la salarizarea profesorilor, ci și la zidirea și susținerea edificiilor și a internatelor, pe care le credem absolut necesare în legătură cu aceste școli.

9. În ce privește instrucțiunea din școlile medii, (liceu, reale, comerciale) biserica așteaptă și cere în modul cel mai categoric, ca întreg învățământul să fie străbătut și pătruns de spiritul religios-moral, iar catechizația să fie provăzută prin caticheți instituți din partea bisericii, pe cari îi va salariza statul, conform cvalificației lor și a angajamentului. De altă parte statul să sprijinească biserica la înființarea, organizarea și susținerea de internate pelângă toate școlile secundare, voinde biserica prin aceasta a se îngriji de educația religioasă-morală a tinerimii.

10. Biserica noastră mai cere, ca pelângă fiecare seminar teologic eparhial, statul să susțină un liceu cu un caracter eclesiastic și cu un plan de învățământ special, care liceu să pregătească mai intensiv elevii în vedere scopului declarat, că din aceștia să se recruteze contingentul necesar pentru școlile normale și seminariile teologice.

11. Asemenea să susțină statul în fiecare eparhie câte o școală superioară de fete, cum e de exemplu la Chișineu în Basarabia, în care fetelor să li se dea o educație potrivită cu chemarea lor viitoare în viața poporului dela țară, ca preotese, sau ca conducătoare de alte institute filantropice-umanitare.

12. Întreg personalul didactic confesional să fie luat la fondul de pensii regnicolar. Consiliul Dirigent român cu prilejul lichidării definitive cu fostul stat maghiar, să reclame partea alicvotă, ce compete personalului nostru didactic din fondurile de pensii regnicolare.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului mitropolitan, ținută la 2/15 Mai 1919.

Ioan I. Papp m. p.

episcopul Aradului, locțiitor de mitropolit.

Lazar Triteanu
secretar substituit

Din ale organizării preoției.

Preoția noastră din mitropolie, dupăcum este știut, încă în luna martie a. c. s'a întrunit într'un congres al său, care a inițiat organizarea ierarhiei noastre inferioare într'o corporație cu Statute proprii, sub numirea de Asociațiunea „Andrei Șaguna” a Clerului ortodox român de dincoaci de Carpați.

Din pricina împrejurărilor anevoioase de pe atunci, n'am putut să dăm lămuriri mai deaproape despre decursul și lucrările acestui congres, care a fost doar cel mai succes, sub toate raporturile, dintre congresele românești de până aci.

Clerul nostru și-a pus adeca în gând, să nu fie și pe mai departe o turmă răsleață de muncitori, ci o corporație organizată în vederea împlinirii mai ușoare a datorințelor sale către Biserică și către neamul nostru românesc. Iar rostul de a înfăptui hotărârile congresului îi revine comitetului central al Asociațiunii clerului, care comitet s'a și întrunit în acest scop, la Sibiu, în ziua de 19 Iunie a. c.

Comitetul central, la a căruia ședință au participat reprezentanți din toate părțile mitropoliei, s'a achitat de datorințele mai apropiate, dupăcum se vede din hotărârile sale, luate atunci, pe cari le redăm în următoarele:

1. A votat: a) Regulamentul pentru organizarea despărțămintelor Asociației după protopopiate; b) Statute pentru înființarea de case culturale pe sate, cu sale de citire, biblioteci etc. pentru luminarea poporului; c) Convocarea adunării generale a secțiilor Arad, Caransebeș și Oradea-mare în decursul acestei veri; la termine ce se vor fixa ulterior.

2. „Biblioteca bunului păstor”, înființată de N. Bălan, trece în administrarea Asociației clerului, având a fi continuată prin publicații folosite pentru preoția noastră. Se va compune și publica un conspect al cărților teologice și de alt cuprins, potrivite pentru a îmbogăți bibliotecile despărțămintelor Asociației.

3. S'a luat hotărâre pentru publicarea unei biblioteci populare, conținând scrieri religioase-morale și de alt cuprins educativ, pe înțelesul țărânilor noastre. Se va alcătui și publica un conspect al cărților existente, potrivite pentru bibliotecile sătești ale caselor culturale.

4. S'au luat măsuri pentru aranjarea colportajului de cărți cu sprijinul membrilor Asociației, cum și pentru comandarea de schiopticoane cu filmuri potrivite pentru o propagandă religioasă și culturală la sate.

5. În ce privește ameliorarea situației materiale a preoției noastre, din izvor autentic, spre orientare comunicăm următoarele:

Consiliul Dirigent, înlăturând restricțiunile ordinațiilor guvernului maghiar cu privire la adaosele familiare și ajutoarele de vestimente, a încuviințat pe seama tuturor preoților, fără deosebire de cvalificațiune, precum și capelanilor și catiheților, aceleași sume ca și oficianților publici. Și anume: pe 1918 adaosul familiar de câte 400 cor., de fiecare copil, iar ajutorul de vestimente pentru preot în suma de 1000 cor. și după soție și fiecare copil 400 cor.; pe 1919 adaosul familiar urcat la dublu, de câte 800 cor. după fiecare copil și după soție, iar ajutorul de vestimente același ca și pe 1918. În sfârșit s'a încuviințat ajutorul urgent de câte 600 cor. pe lunile Noemvrie și Decemvrie 1918, iar pe jumătatea primă a anului 1919 câte 300 cor. lunar ajutor de scumpete, în total 1800 cor. Toate aceste ajutoare se vor asemna la casele consistoriale de odată cu rata congruei pe sem. II. al anului 1919, (congrua se va da în tot atâția lei câte coroane) într'un cât se vor fi înaintat conspectele despre datele familiare, în baza cărora se face asemnarea, și se vor putea ridica de toți aceia cari nu le-au primit până acum dela vre-un perceptor, în întregime ori în parte.

În ce privește dotația fundamentală: congrua evincenalele, pentru a se putea face o reformă se cere un studiu amănunțit, pe baza conscrierii din nou a venitelor preoției. În scopul acesta consistoriile eparhiale vor da în curând îndrumări organelor subalterne, iar comitetul asociației va preciza dorințele preoției într'un memoriu adresat Consiliului Dirigent.

Prin o delegație, în frunte cu președintele comitetului a intervenit la șeful resortului cultelor, dl Dr. V. Branișe și la resortul comunicației, pentru a li-se acorda și la preoților preț redus pe căile ferate. Din amândouă locurile s'au dat

promisiuni pentru o grabnică rezolvire favorabilă a acestei cereri.

6. Examinând situația preoției și din punct de vedere politic, comitetul face apel la toți preoții ortodocși români din Transilvania, Bănat și părțile ungurene, ca membrii firești ai partidului național român, să păstreze deplină solidaritate frățească, ca astfel preoțimea să se poată valida ca factor hotărâtor și în viața politică a neamului nostru.

7. Ascultând raportul pâr. protopop Dr. I. Lupaș despre lucrările consfătuirii dela Sinaia, după o discuție principiară asupra organizării bisericești ort. rom. din statul nostru, comitetul a hotărât, ca toți membrii săi să facă obiect de studiu din această chestiune, iar patru dintre dâșii (Dr. Ioan Lupaș, Dr. Gh. Ciuhandu, Dr. M. Ienciu și Dr. N. Bălan) au fost încredințați se prezinte la timp propuneri concrete cu privire la modificările ce le-ar suferi Statutul Organic luat ca temelie la viitoarea noastră organizare bisericească, asupra căreia ține să-și spună cuvântul și Asociația clerului nostru.

8. Comitetul face apel la toți preoții mitropoliei noastre să se înscrie cât mai repede ca membri ai Asociației, plătind taxa de 50 cor. la adresa casierului pr. P. Morușca, Sibiu, strada Seiler Nr. 8.

Când aducem hotărârile acestea la cunoștința onoratei preoții, ținem să-i vestim totodată și aceea, că e acum la rând să se inactiveze organizația în secții, după centrele bisericești: Arad, Oradea-mare și Caransebeș, și de a se începe munca organizată în protopopiate și în comunele singuratiche, în vederea restaurării religioase-morale și culturale naționale ce se impune. De aceea, cât pentru noi cei de aici, începutul îl pune comitetul secțiunii Arad a Asociației clerului prin aceea, că s'a întrunit la 17/30 Iulie a. c., luând demersuri către comitetul central pentru a-și trimite delegatul său la adunarea generală a secțiunii Arad, proiectată a se ține în Arad, în ziua de 8/21 Aug. c. și făcând preparativele necesare în vederea adunării proiectate.

Preoțimea va lucra așa dar în interesul cauzei, dacă-și va întocmi lucrurile astfel, ca să participe în număr complet la adunarea proiectată a secțiunii Arad.

De altfel preoțimea va putea lua notă la vremea sa despre terminul și programa adunării, când acele se vor comunica în formă de invitație oficioasă, pe cale ziaristică. Până atunci însă să se urmărească cu atenție gazetele noastre.

INFORMAȚIUNI.

Personal. P. S. Sa părintele episcop diecezan *Ioan I. Papp*, a plecat Duminecă, în 14/27 Iulie, la Sibiu, pentru a lua parte la ședințele Marelui Sfat Național.

Comunicat oficial. În situația excepțională creată prin ruperea contactului cu universitățile ungurești din Cluj și Peșta, o mulțime de profesori și candidați de profesori au fost împedecați să treacă examenul pedagogic, (de capacitate.) Resortul Cultelor ținând seamă de aceasta împrejurare invită pe toți cei-ce doresc să fie admiși la examenul de capacitate, să-și înainteze în timp de 8 zile cererile la acest Resort, care va alcătui pentru luna August, a. c. o comisiune examinătoare. Înaintea acestei comisiuni vor putea să-și treacă examenul ultim, toți cari au fost împedecați din motivele amintite mai sus. Pentru șeful resortului. *G. Precup*, dir. învățăm. secundar.

Dotăția preoților în vechiul Regat. Cu 1 Septembrie a. c. pentru preoțimea din regat se începe o nouă eră de salarizarea, care încă va ajuta în mod simțitor la traducerea în faptă a marilor reforme bisericești, ce s'au pornit cu atâta avânt deodată cu împlinirea idealului național. Ministrul cultelor și instrucțiunii dr. C. Angelescu, apreciind greutatea traiului și munca socială și culturală a preoției, a propus și con-

siliul de ministri a fixat pentru întreg personalul bisericesc următoarele salare.

1. **Personalul bisericilor urbane.** — Un preot paroh sau diacon, doctor sau licențiat în teologie lunar 350 Lei; Un preot paroh sau diacon, cu seminarul de gr. II lunar 250 lei; Un preot paroh sau diacon cu seminarul de gr. I. lunar 180 lei; Un preot supranumerar sau ajutător, doctor sau licențiat în teologie 300 lei; Un preot supranumerar sau ajutător de gr. II lunar 200 lei; Un preot supranumerar sau ajutător de gr. I lunar 150 lei; Un cântăreț lunar 120 lei; Un paraclicer lunar 70 lei.

2. **Personalul bisericilor rurale.** — Un preot paroh, doctor sau licențiat în teologie lunar 300 lei; Un preot paroh, cu seminarul de gr. II lunar 200 lei; Un preot paroh cu seminarul de gr. I lunar 150 lei; Un preot supranumerar, doctor sau licențiat lunar 250 lei; Un preot ajutător, doctor sau licențiat lunar 250 lei; Un preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gr. II. lunar 150 lei; Un preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul gr. I (sau fără) lunar 120 lei; Un cântăreț practicant lunar 40 lei

— La salariul de bază preoții și diaconii vor primi gradații de 25 la sută. din 5 în 5 ani, limitându-se numărul lor la 4. Se va acorda și o gradație de merit tot de 25 la sută. Această gradație se va acorda la cel mult 15 la sută din totalitatea preoților și diaconilor cu 25 ani de serviciu și numai pentru merite deosebite.

Drepturile deja câștigate rămân valabile și se va continua cu acordare de noi gradații din 5 în 5 ani în viitor până la complectarea numărului de 4 gradații la salariile și după normele stabilite în Decretul-Lege.

Concurs.

Nr. 160—1919.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III. din **DUMBRAVA** cu filia **ROSTOCI** din pprezbiteratul Halmagiului, amăsurat dispozițiilor V. Conzistor gr. or. rom. din Arad Nr. 876/1919. se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție a acestuia în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Dela matra Dumbrava: 1 Ștolele legale. 2. Birul parohial dela 55 Nri de casă câte 15 litre cucuruz sfărmat adus la casa preotului, ori în caz de rescumpărare în bani prețul curent al aceluia. II. dela Filia Rostoci: 1. Ștolele legale. 2. Birul parohial dela 50. Nri de case, ca la matra. III. Uzufuctul de lemne de foc din pădurea bisericească a acelor comune, circa 24 metri de lemne, aduse la casa preotului de parohieni. Eventualul ajutor dela Statul român. Nefiind casă parohială, până la alte dispoziții parohia va închiria una pe spesele sale cu supraedificate și grădină de legumi.

Alesul preot va fi îndatorat să catehizeze elevii dela școala noastră din Dumbrava fără altă remunerație.

Doritori a ocupa acest post sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate conform prescrierilor reg. și eventual atestat de serviciu, adresate comitetului par. gr. or. rom. din Dumbrava-Rostoci, să le înainteze până la terminul sus pe calea oficiului pprezbiteratului gr. or. rom. din Halmagiu (Nagyhalmagy). Recurenții sunt poftiți, ca pe lângă stricta observare a §-ului 33. din Regulam. p. parohii, iar cei din alta dieceză, dovedind prealabil cu act., că au consimțământul V. Conzistor respective al P. S. S. D.-lui Episcop diecezan din Arad, să poată concurge la aceasta parohie, să se prezenteze în bisericile din Dumbrava și Rostoci, predicând eventual servind s. liturghie, făcându-se astfel cunoscuți poporului credincios.

Din ședința comitetului par. ținută la 25 Mai (7 Iunie) 1919.

Nicolau Harduș adm. par. președinte. *Ioan Știrbu* m. p. notar, com. p.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a posturilor învățătorescilor cantonale dela școala I și II din comuna bisericească **Micherechiu** (Méhkerék) județul Bihor ppiatul Tinca, pe lângă următorul salar:

La școala I. Dela comuna bisericească 1200 cor. la școala a II. 1000 cor. bani numărari plătiți auticipative, ambilor învățători cvartire libere; la caz însă dacă la școala prima cvar-

tirul se va transforma în a 3-a școala, învățătorul, va fi îndatorat a ocupa alt cvartir acomodat, eventual i-se va solvi în număr sumă de 200 cor. anual staverită de lege. Ajutoarele de întregire dela stat a fost asemnate și puse în curgere foștilor învățători.

Doritorii de a ocupa aceste două posturi au a se prezenta în vreo Duminecă ori sârbătoare în S. Biserica din Micherechiu pentru ași arăta desteritatea în cele rituale, iar recursurile provăzute conform regulamentului, au să le prezinte — adresate comitetului parohial — subscrisului protoprezbiter în Micherechiu — Méhkerék.

Se notifică, ca ambii învățători sunt datori a conduce câte una strana și să instrueze școlarii în cântări, și să conducă cântăreții la morți, unde va fi chemat, pentruce va avea ștolă separată. Micherechiu 7/20 Iulie 1919.

Nicolae Rocsin protopop.

1—3

—□—

Pentru vacanta parohie gr. or. rom. din **Tamașda**, județul Bihor, ppiatul Tinței, pe lângă următoarele emolumente; cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Pamânt parohial 30 jughere 1053/1600 □!

2. Imaș în comun 1855 □ jugher.

3. Casa parohială cu intravilan.

4. Dela fiecare casă 30 litere de cereale, dela cei cu pământ jumătate grâu, jumătate cucuruz, dela cei fără pământ cucuruz, cei săraci pot răscumpăra birul în bani cu prețul curent.

5. Ajutor de stat, care însă comuna bisericească nu'l garantează.

6. Pentru pământul parohial jumătate din dările publice le solvește comuna bisericească, jumătate are să le plătească preotul.

7. Preotul are să primească pentru immormântări cl. I 20 cor, cl. II 16 cor, cl. III 10 cor.

Reflectanții sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica din Tamașda pentru a și arăta desteritatea în cele rituale, iar recursurile adresate comitetului parohial să le trimită subscrisului protoprezbiter în Méhkerék — Micherechiu, conform regulamentului ajustate cu toate documentele. Se notifică că parohia e de clasa prima.

Micherechiu 7/20 Iulie 1919.

Nicolae Rocsin, protopop.

1—3

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant la școala I conf. gr. or. română din comuna **Selouș**, protoprezbiteratul Ineu, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Cvarțir în natură și grădină.

2. Salar fundamental de 1200 cor, eventual până la 1400 cor. în sarcina parohiei.

3. Pentru conferință 20 coroane.

4. Pentru scripturistica școlară 20 coroane.

5. Pentru participare la înmormântări unde va fi poftit 4 coroane.

Alesul va avea îndatorirea ca să provadă și cantoratul și să conducă elevii în toată Dumineca și'n sârbători în sf. biserică, să-i instrueze și să cânte cu dâșii răspunsurile liturgice fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta în termenul concursual documentele lor originale (estras de botez, atestat de apartinență și în fine eventuale atestate de serviciu) însoțite de un petit adresat Com. par. din Selouș, la P. O. Oficiu protopopesc din Ineu (Ienopolea) și totodată să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sfânta biserică din Selouș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic și să facă cunoștință cu poporul.

Selouș, din șed. com. par. ținută la 3 Iunie (21 Maiu) 1919.

Nicolae D. Vidrighin m. p. paroh, preș. com. par. *Teodor Mișcoiu* m. p. not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezbiter-inspector școlar confesional.

—□—

1—3

Nr. 159—1919.

Pentru îndeplinirea parohiei gr. or. rom. de clasa III, din **Feniș** cu filia **Valemare**, pprezbiteratul Hăimagiului, devenită vacantă prin moartea fostului paroh *Ioan Sărac*, amăsurat dispozițiilor V. Conzistor diecezan din Arad de Nr. 818/1919. se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție a acestuia în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: I. dela parohia matră Feniș: Ștolele legale. 2. Uzufructul aior 14 jugh. și 800 stângeni pământ parohial, mare parte arător și puțin fânați; de după care dările publice toate va avea să le solvească preotul. 3. Birul parohial după 87 Nri de case, câte una măsură de cucuruz sfârmat, sau în caz de recumpărare în cucuruz curent a celui. II. Dela filia Valemare: 1. Ștolele legale. 2. Birul parohial ca la matră după 30 Nri de case.

III. Eventualul ajutor dela statul român.

Alesul preot va avea să catehizeze elevii la școala din matră fără altă remunerație.

Doritori de a ocupa acest post, sunt poftiți, ca să-și susțină în termenul susarătă recursele lor ajustate cu toate documentele recerute și eventual atestate de serviciu, adresate comitetului par. din Feniș-Valemare oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Halmagi (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poftiți, ca pe lângă strictă observare a §-ului 33. din Regulamentul p parohii, iar cei din altă dieceză dovedind protoprezbiterului prealabil, că au consimțământul V. Conzistor, resp. a P. S. S. D-lui Episcop diecezan din Arad, de a concurge la aceasta parohie, să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare la bisericile din filie și matră, predicând ori eventual servind și liturghie, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului par. ținută la 14/27 Mai 1919.

Rocul Harduți m. p. adm. par. președinte. *C. Lucaci* m. p. not. com. p.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezbiter.

—□— 1—3

Nr. 61—1919.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională română ort. din comuna Arăneag, protopresbiteratul Șiriei, prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de 15/28 August 1919.

Emolumente: 1. Locuință cu 2 odăi, culină, cămară, grajd, cocini și grădină în estenziune de 800□ 2. Bani gata: 1400 coroane. 3. Întregirea dotăției dela statul Român. 4. Diurnă de conferință 20 coroane. 5. Paușal scripturistic 10 cor. 6. Dela îmormântări — unde va fi poftit — 2 coroane. Alesul e obligat a conduce cantoralul în sf. biserică și se instruieste elevii școlii la răspunsurile liturgice fără altă remunerație.

Doritori de a ocupa acest post, sunt poftiți să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Arăneag, în termenul concursual, Preaon. oficiu protopopesic în Șiria, iar dâșii să se prezenteze în sf. biserică din Arăneag pentru a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial român ort. din Arăneag, la 30 Iulie (13 Iulie) 1919.

Vasile Bacis, not. com. par. *Vasile Groza*, preș. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța*, ppop, insp. școl. conf.

—□— 1—3

Nr. 633—1918.

Pentru îndeplinirea parohiei gr. or. rom. de clasa III. din Sârbi protoprezbiteratul Halmagiului, în urma dispozițiilor V. Conzistor diecezan din Arad Nr. 4113—1918, se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima apariție a acestuia în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: Birul parohial legal dela 117 Nri de casă câte una jumătate de cucuruz sfârmat. 2. Ștolele legale. 3. Eventualul ajutor dela statul român. 4. Ne fiind casă parohială, pâna la alte dispoziții parohia va închiria pe speșele sale o casă acomodată cu supraedificii și grădină de legumi. 5. Eventual fiind alesul și învățător cvalificat va putea ocupa și postul inv. dela școala noastră din loc, în care caz va mai primi dela parohie 500 cor. ca salar învățătoresc.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiți, ca recursele lor ajustate în regulă conform Regulamentului p. par. cu toate documentele prescrite și atestate de serviciu, adresate comitetului par. gr. or. rom. din Sârbi, să le înainteze oficiului protopresb. din Halmagi (Nagyhalmagy.) Recurenții sunt poftiți că cu observarea §-ului 33 din Regulam. p. parohii, iar cei din alta dieceză dovedind prealabil pprezbiterului, că au consimțământul Conzistorului nostru diecezan

respectiv a P. S. S. D-lui Episcop de a concurge la aceasta parohie. să se prezenteze la biserică din loc spre a se face cunoscuți poporului, predicând eventual servind s. liturghie.

Comitetul parohial gr. or. rom. din Sârbi.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* m. p. protoprezbiter.

—□— 1—3

Conform decisului Nr. 38/919 al senatului Fundațiunei Nicolae Zsiga din Oradea-mare, se publică concurs pentru ocuparea a 3 locuri întregi, recte 6 locuri de jumătate gratuite, vacante în internatul fundațiunei.

La acest beneficiu pot reflecta studenții români ortodocși, cari vor urma ca elevi ordinari anul școlar ce vine, la vre-o școală publică din loc, spre care scop rugările ajustate cu: 1. Estras de botez, provăzut cu clauzula parohului local; 2. Testimoniu școlar; 3. Atestat de revaccinare; 4. Atestat medical că sunt deplin sănătoși; 5. Atestat de paupertate vidimat și de parohul sau protopopul competent — au a-se înainta până la 1/14 August 1919 inclusive, la subscrișul președinte — protopop tractual — în Oradea-mare.

Tot până la acest termen au a se înainta președintelui senatului, rugările — cu atestat școlar și cu atestat medical că sunt sănătoși — acelor studenți ortodocși români, cari pentru anul viitor școlar ar dori să fie primiți în internatul Zsiga, cu taxa de întreținere (pentru anul școlar) de 1600 cor. Această taxă cu consensul președintelui se poate solvi și în rate, are însă a se solvi suma întreagă în anul școlar, fără privire la timpul petrecut în internat. Toți elevii au a-se supune disciplinei internatului, și primesc pe lângă îngrijire bună, vipt, cuartir, luminat, încălzit, și lunar o scaldă.

Afară de taxa de sus, fiecare elev are a solvi 20 cor. ca taxă medicală pe an, are să aducă câte 1 kigr. sapun de haine, sac de paie, haine de pat, de purtat, albituri, etc. în numărul recerut.

Oradea-mare, din ședința senatului fundațional, ținută la 1/14 Iulie, 1919.

Andrei Horvath m. p. protopop, președintele senatului. *Georgiu Gh. Papp* m. p. protopop onor. notarul senatului.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral dela școala I-a conf. ort. rom. din *Giula-Vârșand* (Gyulavarsánd) se escrie concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. salar de 1100 cor. în bani, 2. Scripturistica 10 cor. 3. Pentru conferințe 24 cor. anual, 4. Cortel cu 2 odăi, culină, cămară, grajd și grădină, 5. de mormântări I—2 cor., 6. pământ și grădină, 5. de mormântări I—2 cor., după care va plăti toate dările.

Întregirea dela stat a fost asigurată antecesorului sub Nr. 102378/1914 în conformitate cu art. de lege XVI din 1913 ungar.

De încălzitul și vărutul salei de învățământ și a întreg edificiului pe din afară se va îngriji comuna bis., iar a școalei învățătorului se va îngriji alesul. Fiind școalele divizate, alesul va instrui elevii de clasele I—II, va avea să conducă strana dreaptă, să instruieste elevii în cântările bis. și să-i conducă la toate serviciile divine. Acela carele va ști instrui și conduce cor vocal va primi din cassa par. o remunerație de 100 cor. pentru faptea conducere a corului.

Recursele adresate comitet. par. din *G. Vârșand* și ajustate cu documentele în original: a) estras de botez din matricula bis. și estras de naștere din matricula civilă b) diploma de învățător c) atestat de apartinență dela antistia comunei natale d) atestat despre serviciul de până aci — sunt a se înainta protopopului subscriș în *Chișineu* (Kisjenő) jud. Arad; iar deflecianți sunt poftiți a se prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în-sft. biserică din *G. Vârșand* spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat în *Giula-Vârșand* la 29 Iulie (11 August, 1918.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Dr. *Dimitrie Barbu* protopop tractual.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă deficietul paroh *George Ciobriș* dela parohia de cl. I din *Giula-Vârșand*

se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala.”

Beneficiul de capelan se stabilește: 1. jumătate din sesiunea parohială a preotului *G. Ciobriș* 2. jum. din birul legal și stolele legale din parohia preotului *G. Ciobriș* 3. jum. din dreptul de pășunat aparținător sesiei par. 4. congreul dela stat pentru capelani, pentru a cărei solvire parohia nu garantează.

Alegândul capelan are să supoarte toate dările, ce cad după beneficiul său. Și are a catehiza la toate școalele din comună fără nici un drept de remunerație dela parohie.

Parohia fiind dela clasa primă dela recurenții se recere cvalificarea prescristă în concluz. Sinod. eparhial Nr. 84/1910.

Recurenții înainte de a se prezenta alegătorilor în sft. biserică din *G. Vârșand*, au întâi a dovedi protopopului tractual subscriș, că întrunesc toate condițiunile din concurs, iar cei din alte dieceze mai au a dovedi și consimțământul P. S. S. D-lui Episcop diecezan la recurenții lor.

Recursele ajustate cu documentele prescrite și cu atestat despre serviciul prestat până acum, adresate comitetului par. din *G. Vârșand* (jud. Arad), se vor subșterne protopopului concernent în *Chișineu* (Kisjenő) jud. Arad. — Recurenții pe lângă stricta observare a § 33 din Regl. par. au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sft. biserică din *G. Vârșand* spre a-și arată desteritatea în cântare, oratorie și rituale.

Dat în *Giula-Vârșand* (*Gyulavarsánd*) la 24 Ian. (19 Febr.) 1919.

Comitetul parohial. În conțelegere cu Dr. *Dimitrie Barbu* protopop tractual.

—□— 2—3

În temeiul ordinului consistorial cu Nr. 3739/1918 și 776/1919 pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din *F. Vârșand* devenită vacantă prin trecerea în deficiență a veteranului paroh *Ioan Popoviciu* prin aceasta se publică din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Ștolele legale. 4. Intra-vilanele parohiale folosite de preot. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună, a catehiza școlarii români ortodocși de comună fără alta remunerație și a suportă toate dările dela beneficiul său preotesc.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datori ca recursele adresate comitetului parohial din *F. Vârșand* ajustate cu testimoniu de cvalificațiune pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate, eventual cu atestat despre serviciul prestat, să-și înainteze oficiului protopopesic rom.-ort. din *Șiria* (Viláže) în termenul dispozițiunilor cuprinse în § 33 din regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, vor avea a se prezenta în sfânta biserică din *F. Vârșand* spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorice, iar încât ar fi din alta dieceză să dovedească că au consensul Prea Sfințitului Episcop diecezan.

Dat din ședința comitetului parohial român ort. din *F. Vârșand* la 21 Octomvrie 3 Noemvrie 1918.

Ioan Popoviciu m. p., pres. com. par. *Petriu Muntean* m. p., not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* m. p., protopresbiter.

—□— 3—3

Duplicate.

Moise Mregia, născut la 10 Septemvre 1894 în comuna *Curtageu*, județul Arad, perzându-și diploma de învățător, liberată 14/27 Decemvre 1915, sub Nr. 17 P. 1915/16, i-s'a extradat duplicat cu datul de 17/30 Iulie 1919, Nr. 400 P. 1918/19, prin ce originalul de declară de anulat.

Aurora, Cornelia Moldovan, născ. la 1 Martie 1887, în *Halmagi*, județul Arad, perzându-și diploma de învățătoare, liberată la 10/23 Iulie 1904, i-s'a extradat duplicat, cu datul de 16/29 Iulie 1919 sub Nr. 399 P. 1918/19. Originalul de declară de anulat.

Direcțiunea institutului ped. teol. gr. or. român din Arad.